

Maisteelt wordt concessies doen

Vraag naar vroege rassen zal fors groeien

*Dit jaar waarschijnlijk
een vertrouwd gezicht:
twee zaaimachines op
één perceel.*

De nieuwe teeltesen voor snijmaïs zullen grote invloed hebben op de rassenkeuze en de opbrengst, verwachten de zaaizaadleveranciers. Er zal een grote vraag zijn naar vroege rassen om tijdig te kunnen oogsten. Daarnaast is de kans op verlies aan opbrengst door de verplichte onderzaai groot. Telers zullen dus hoe dan ook concessies moeten doen aan de opbrengst.

Ging het andere jaren bij de keuze van een maïsras op zand- en lössgrond vooral om opbrengst, verteerbaarheid en zetmeel, dit jaar spelen er heel andere factoren mee. Alles begint voor de teler op deze gronden namelijk met de keuze voor een teeltsysteem. Wie kiest voor een vroeg ras omdat een perceel niet geschikt is voor onderzaai, door bijvoorbeeld onkruiddruk of droogtegevoeligheid, moet concessies doen aan de opbrengst. Tot op heden werd juist in deze gebieden vaak gekozen voor de middenvroege rassen. Wie naar de rassenlijst kijkt, ziet dat er op basis van de drogestofopbrengst ruim een ton aan droge stof zit tussen de middenvroege en (zeer) vroege rassen. Op basis van vers product is dat toch een opbrengstverschil van dik drie ton maïs. Dat geldt dan voor een volgroeid gewas, want de kans is groot dat bij de

oogst half september de maïs nog niet de maximale opbrengst heeft bereikt. Telers die switchen van middenvroeg naar vroeg of zeer vroeg moeten er dus mee rekenen dat ze drie tot vijf ton aan opbrengst inleveren.

Onderzaaien

Het alternatief is onderzaai van een vanggewas. Dat kan direct bij het zaaien van de maïs en dan is rietzwenk feitelijk de enige optie. Het alternatief is zaaien als de maïs kniehoog is, zeg het vier- tot zesbladstadium. Voordeel van het onderzaaien is dat de teler veel meer flexibiliteit houdt in zijn oogstmoment. Omdat het vanggewas al is gezaaid, mag de oogst plaatsvinden als de maïs optimaal is afgerijpt en kan er ook nog rekening worden gehouden met de veldomstandigheden.

Nadeel hiervan is dat er feitelijk nog geen robuust systeem is voor het succesvol telen van een vanggewas gelijk met de maïs. Het probleem is vooral het sturen van de ontwikkeling van het vanggewas. De afgelopen jaren heeft Barenbrug proeven gedaan met Proterra, een rietzwenkgras dat vooral onder de grond groeit. Bij het bedrijf zijn de verwachtingen voor komend seizoen hooggespannen, maar is er ook grote onzekerheid, zegt adviseur Harmen van der Sluis. "Wij hebben nog geen enkel idee hoeveel mensen er voor onderzaai gaan kiezen. We merken dat bijna niemand nog een keuze heeft gemaakt."

Disclaimer

Dit artikel handelt over de teelt van snijmaïs op zand- en lössgrond. Op overige gronden gelden de regels voor de teelt van een vanggewas niet. Daar is een teler vrij om te kiezen, al blijft het in het Noorden natuurlijk beperkt doordat daar alleen vroege en zeer vroege rassen geschikt zijn. Globaal geldt dat alleen in het rivierengebied, de Flevopolder, de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden en West-Brabant de keuze echt door kwaliteitskenmerken kan worden bepaald.

Welke vang- of hoofdgewassen?

Dit jaar zijn onderstaande gewassen toegestaan als vanggewas. Bij snijmaïs moeten die uiterlijk 1 oktober zijn gezaaid, voor CCM, MKS, biologische maïs en korrelmaïs geldt dat dit op 31 oktober moet zijn gebeurd.

- Gras
- Winterrogge
- Bladkool
- Bladrammenas
- Wintertarwe
- Wintergerst
- Triticale
- Japanse haver

Wie op zand of löss na snijmaïs kiest voor een ander hoofdgewas mag de maïs tot 31 oktober oogsten. Uiterlijk op die datum is het dan nog toegestaan om de volgende gewassen te zaaien.

- Wintertarwe
- Wintergerst
- Winterrogge
- Triticale
- Spelt

Barenbrug durft telers wel te adviseren om voor onderzaai te kiezen. "We weten door de proeven die we de afgelopen jaren hebben gedaan inmiddels wel hoe je de teelt ook kunt combineren met een goede onkruidbestrijding, maar het luistert allemaal wel nauw. Daar staat voor de teler wel tegenover dat hij veel flexibiliteit houdt en kan oogsten op het moment dat het past. Dat is wel belangrijk, want je hebt maar één oogstmoment voor maïs. Daar kun je eigenlijk geen risico mee nemen."

Ondanks die goede ervaringen blijkt het in de praktijk tot nu toe vaak ook tot een minder optimale maïsteelt te leiden, vooral omdat het weer een grote rol speelt. Is het in het voorjaar droog, dan ontwikkelt de Proterra zich te weinig en heb je weinig rendement van je groenbemester. Zijn de groeiomstandigheden goed, dan is de kans groot dat de rietzwenk of een ander grasmengsel dat is gezaaid gaat concurreren met de maïs. Dat is de afgelopen jaren regelmatig gebeurd op de verschillende proefvelden.

Wat Jos Groot Koerkamp van Limagrain vooral zorgen baart bij de kalenderlandbouw die nu verplicht wordt, is dat juist het weer onvoorspelbaar is. "Als we terugkijken naar de afgelopen vier jaar, dan zie je dat we nu al vier jaar hebben gehad met extremen. In 2018 was dat de enorme droogte, maar ook in veel gebieden - wat al veel mensen vergeten zijn - een heel nat voorjaar. Er waren gebieden waar in april nog 100 millimeter regen viel. Daar kon pas in de loop van mei worden gezaaid. Ook 2017 was droog, waardoor de maïs slecht groeide. In 2016 hadden we juist heel veel neerslag in de zomer, waarna er een extreem warm najaar volgde. Toen rijpte de maïs uiteindelijk extreem snel af, maar ook toen was het al oktober voor er werd geoogst als gevolg van de regen in september. In 2015 was het voorjaar heel koud en kwam de

maïs laat op gang. In de zomer kregen we toen ook nog de zomerstormen, waardoor veel maïs omwaaide."

Die vier jaren maken volgens Groot Koerkamp eens te meer duidelijk dat het heel moeilijk is om kalendergestuurd te werken. Hij adviseert loonwerkers daarom om te proberen voldoende spreiding te krijgen. "De kans is groot dat je niet alles voor 1 oktober kunt oogsten of dat de maïs niet rijp is. Het is daarom verstandig op percelen met een lage onkruiddruk zijn te kiezen voor onderzaai."

Limagrain is bezig met de ontwikkeling van een speciaal mengsel voor de onderzaai in maïs in het 5 tot 6 blad stadium. Te denken valt aan combinaties van raaigrassen met Japanse haver, bladrammenas en/of bladkool. "We steken in ieder geval in op minimale concurrentie tijdens de maisgroei en maximale fixatie van nutriënten na de oogst."

Bij Limagrain merken ze nu al dat een deel van de telers kiest voor vroege rassen. "We krijgen nu bijvoorbeeld uit het Zuiden vraag naar zeer vroege rassen. Die was er in het verleden nauwelijks. We zijn daarom blij dat we van ons nieuwe ras LG 31.205 redelijk wat zaad beschikbaar hebben. Dit ras doet in opbrengst namelijk niet onder voor een middenvroeg ras, maar is wel veel eerder rijp."

Hij beseft echter ook dat de zaadbeschikbaarheid niet voldoende is voor de hele markt. "We hebben nog wel een aantal vroege goed opbrengende rassen, zoals Asgaard, Absalon en LG 31.211, maar ook daarmee kun je niet de hele markt voorzien", stelt Groot Koerkamp vast. Andere rassen die volgens hem ook nog zouden kunnen, zijn LG 30.211 en LG 31.218. Voor Limagrain ligt de grens voor rassen die nog in aanmerking komen voor een oogst voor 1 oktober bij Stacey in de vroege groep. "Alles wat vroeger is, zou op tijd rijp kunnen zijn", denkt Groot Koerkamp. Wie voor latere rassen kiest zal dat moeten combineren met onderzaai, stelt hij.

Zorgen om de markt zijn er ook bij de tweede grote partij op de maïszadenmarkt, KWS. Het irriteert directeur Jan Bakker dat telers nu worden verplicht om voor een suboptimale teelt te kiezen. "Maïs is het belangrijkste voedergewas van Nederland. Het brengt ook veel meer dan gras, niet alleen in opbrengst, maar ook in voederwaarde. Bij gras oogst je ongeveer 1600 tot 1800 kilo eiwit per hectare en dan nog wat suiker. Dat brengt aan eiwit van € 60,- per 100 kilo ongeveer € 1000,- op. Daar komt dan nog 800 kilo suiker bij, wat je gelijk kunt stellen aan zetmeel van € 25,- per 100 kilo, dus dat is nog eens € 200,-. Vergelijk dat eens met maïs; dan heb je bij een opbrengst van achttien ton droge stof al 1400 kilo eiwit.

Zaadcoating

Een mogelijkheid om de maïs snel aan het groeien te krijgen, is het gebruik van de nieuwe Starcover zaadcoating van Limagrain, die vorig jaar is geïntroduceerd. Deze coating bevat een zogenaamde biostimulanten, die bij het kiemen de haartwortelgroei stimuleert en een bacteriecultuur met een positieve invloed op de opneembaarheid van bodemfosfaat. Dit zorgt voor het beter beschikbaar komen van vocht en nutriënten. In grootschalige meerjarige proeven op 156 locaties in Europa heeft Limagrain een gemiddeld vijf procent hogere opbrengst gerealiseerd. Ruim voldoende om de extra kosten van € 20,- per hectare goed te maken. Bovendien blijkt het vitalere gewas veel beter opgewassen tegen droogte.

Een demoveld van Syngenta liet dit jaar zien hoe moeilijk het is om een goede teeltstrategie te vinden voor de onderzaai bij snijmaïs. Op het veld was in het seizoen ook duidelijk groeischade te zien.

Dat is al € 840,- en dan komt er nog 7000 kilo zetmeel bij. Dat staat gelijk aan € 1750,-. Bij elkaar heb je dan aan voederwaarde al € 2600,-, terwijl gras niet verder komt dan € 1200,-. Nu de teelt aan data is gebonden, adviseert Bakker telers om te overwegen MKS te gaan telen. "Dat is voor de boer ook veel beter, omdat hij dan een krachtvoerachtig product heeft. Omdat dit geldt als korrelmaïs kun je het ook nog goed in oktober oogsten. Je haalt dan de maximale waarde aan voedingsstoffen van het veld en kunt dat aanvullen met gras. Pas daarna hoeft je dan het vanggewas te zaaien." Voor wie dat overweegt, maar ook voor de mensen die vroeg willen oogsten, adviseert hij om vooral te kijken naar de eigenschappen van rassen als korrelmaïs. "Dat zijn rassen die zijn geselecteerd op korrelopbrengst en vroegrijpheid van de korrel. Daarmee haal je dan de beste opbrengst." Het probleem dat Bakker daarbij ziet, is dat de maïs alsnog te vroeg moet worden geoogst door een slecht groeiseizoen. "Als je dan zonder onderzaai een ras hebt dat niet vroeg afrijpt in de kolf zit je met een halfrijp gewas en mis je juist de zetmeelopbrengst die je nodig hebt", stelt hij vast. Wie een vroeg afrijpend KWS-ras zoekt, moet volgens hem kiezen voor bijvoorbeeld Competens, Autens (dat dit jaar als vroeg-

ste ras nieuw is op de rassenlijst) of Stabil. Twijfelgevallen zijn Corazon en Millesim als het gaat om vroegheid. "Die kunnen het redden, maar dat hangt af van het groeiseizoen." Bij alle andere rassen moet je kiezen voor onderzaai om het gewas goed te kunnen laten afrijpen of voor de teelt als korrelmaïs, CCM of MKS om tot een goed afrijpend gewas te komen. Dat geldt dus ook voor populaire KWS-rassen van de laatste jaren, zoals Genialis, Megusto en Ricardinio. Het betekent dat het kiezen van rassen dit jaar een uitgebreide puzzel is, met het kijken naar de aard van het perceel, de droogtegevoeligheid, het gewenste eindproduct en de mogelijkheden van de loonwerker om aan de bijbehorende eisen te voldoen. Elke loonwerker is immers beperkt in de hoeveelheid maïs die hij voor 1 oktober kan oogsten, het areaal vanggewassen dat hij in het vier- tot zesbladstadium kan onderzaaien en de hoeveelheid zaaizaad van rietzwenk die beschikbaar is. Hoe dan ook zal het voor bijna elke teler betekenen dat hij concessies moet doen. En dat is jammer voor het belangrijkste voedergewas.

TEKST: **Toon van der Stok**
FOTO: **CUMELA Communicatie**

Zaai- en oogstdata snijmaïs en rassenkeuze voor Nederland

Oogsten	Noord-Nederland			Zuid-Nederland		
	10 september	20 september	Na 1 oktober	15 september	25 september	Na 1 oktober
Zaaien						
20 april	ZV	V	V/MV	V	MV	ML
1 mei	UV	ZV	V	ZV/V	V/MV	MV
10 mei	UUV	UV	ZV	UV	ZV/V	V/MV

Bron: Wageningen UR | Open Teelten - Jos Groten

Middellaat (ML)
Zeervroeg (ZV)

Middelvroeg (MV)
Ultravroeg (UV)

Vroeg (V)
Ultra-ultravroeg (UUV)

In deze tabel is aangegeven wat voor type ras je moet kiezen bij een gewenste oogstdatum en een verwachte zaidatum.

Ook gras als hoofdgewas vóór 1 oktober

Ondanks aandringen van CUMELA Nederland heeft de minister geen toestemming gegeven om gras als hoofdgewas na 1 oktober in te zaaien. De motivatie daarvoor is dat gras na 1 oktober te weinig stikstof opneemt. Wie dus gras en maïs roteert, zal ook voor 1 oktober moeten oogsten en gras inzaaien.